

Az előbb mátyások szálltak át felettem, és behúztam a nyakam, mert nem szeretem, ha lelepleznek ezek a kofák, és kikiabálják országnak-világnak, hogy itt meg itt áll a veszedelem, jó lesz, ha vigyáznak az erdei népek.

A mátyások után rigók vágódtak át a fejem felett halk fütyöntéssel, aztán egy időre csend lett. Később egy ölyv szállt egyenletes csapásokkal a szál-erdő felé, és nyugodt, tempós haladása a napszámósokat juttatta eszembe, akik ugyanilyen ütemes járással ballagnak most hazafelé a pihenésváró alkonyatban.

Az utolsók a vadgalambok voltak. Gyorsan repültek dél felé, de azért hirtelen megolvastam őket. Tízen voltak. Öt pár. Vajon hány rak fészket jövőre nálunk? Vagy talán ezek se nálunk keltek? Lehet. A minenket rég nem látom. Ezek talán Kárpátaljáról jönnek? Vagy még messzebbről? Talán a bjelovezsi erdőkben kurrogott az anyjuk felettük, és a nagy lengyel erdők talán már akkor reszkettek álmukban, mert messzebb néztek, mint az emberek?...

Álltam két nyárfa között, két földiszederbokor takarásában, körülöttem álomra készülődött az erdő, valahol messze zakatolt a vonat, vártam a bikát, mely állítólag jobb, mint az eddigiek, és mégis a galambok jártak eszemben.

A galambok után már csak apró bárányszerű maradtak az égen hűvös magasságban, és a hűlő nap aranyos tüze lila ragyogássá hidegedett, mire hozzájuk elért. A völgyekben akkor már este volt, és túl a hegyen dörögő, mély bőgéssel megszólalt egy szarvasbika.

Messze volt nagyon. Mire az a bika hozzám érne, régen sötét lesz már, de azért a karomra dobott pusztát megigazítottam. Olyan érzésem volt, mint szalonkahúzáson, amikor a távoli szomszédban tompán dörrent a puska, és szaporábban néztem körül, hogy hát az enyém mikor jön már.

Most is elfeledtette velem a bőgés a másfelé kóválygó gondolatokat, és kileskeltem a nyiladékra. Éppen idejében.

Hús lépéssel odébb, a túlsó oldalból egy tehén figyelő feje állt ki, de nem felém nézett. Szerencsére. Megroskadtam, és mint csiga a házába, húztam magam vissza a bokrom alá. Egy kis résen át szemem azonban rajtamaradt a tehénen. Ahol tehén van, ott bikának is kell lennie. Talán még jobb, mint amelyik ott a túlsó völgyben orgonál. Csak szerényebb. Mit ordítózson itt? Tehene megvan, vetélytárs nincs, tehát csendben van, és nemsokára ki fog lépni ide a nyiladékra. Hús lépésre!

Miután így szépen elrendeztem a szarvasok dolgát, vártam a bikát, mert a tehén már kint volt egészen, de néha hátranézett, és nyilván urát és parancsolóját várta. Már azt is elhatároztam magamban, ha komoly szerelmi jelenetre kerül sor, nem lövök addig, amíg a bika ki nem élvezte azt a rövid kis életet, szép őszi estét... amikor ártatlan tekingetéssel kiballagott anyja után egy kisborjú.

Kiballagott, és felém lelegetett.

Olyan közel volt már, hogy lélegezni sem mertem, egyébként pedig összehúztam magam, mint a sün-disznó. Ekkor eszembe jutott, hogy hasonló helyzetben mit csinálnak a struccok, és teljesen megértettem a nyakigláb madarakat. Én is szerettem volna a fejem eldugni valahova.

A borjú azonban megkönyörült rajtam. Elfordult, és a túlsó oldal bokrárt kezdte csipegetni. A bennem szorult lélegzetet apránként kiengedtem, sőt fél szemmel a tehénre pillantottam, és ekkor igazán meghűlt bennem a vér.

A tehén elnézett mellettem a nyiladékon, és valamit mereven figyelt. Az a valami tőlem balra volt. Lehet, hogy a bika...

Szent Hubert! – esengtem. – Miért nekem tartod fenn ezeket a bonyolult eseteket? Vagy azt gondold, ha a bikát egyszerűen meglőném, nem tudnék tisztességes elbeszélést írni? Dehogynem tudnék! Egyszerűségben az erő, kedves szentem, különben pedig – ha nem tudnád – háború van a világban, és megírta a szerkesztő úr, hogy ne pazaroljuk a papírt, írjunk röviden. Több legyen bennük a tartalom, mint az eddigi hosszú írásokban, de nem bánja, ha szebbek lesznek, mint az eddigiek... Egyszóval, kedves szentem, mi a mennykőt csináljak most?

Elöttem a borjú – hat lépésre; jobbról a tehén – hús lépésre; balról a bika – ha igaz –, nem tudom én, hány lépésre, én pedig összezsugorodva köb-tartalmam felére, kínlódom itt a szederindák alatt, hunyorogni sem mertem már, és lélegzetet olyan régen vettem, hogy nem is emlékszem.

A borjúnak volt a legtöbb esze, mert – miután suta kis farkával kibillegetett pár szem bogyót – otthagytott, s így egy veszedelemmel kevesebb maradt a porondon.

Szemeim most ide-oda jártak, mint a szitakötő. Jobbra a tehénre és balra, amit még nem látok. A tehén még mindig nagyon figyelt. Néha harapott ugyan valamit, de azonmód fel is kapta a fejét, és éreztem, hogy balról az a valami közeledik.

Csak a bika lehet – gondoltam. – Azért küldték el hát a gyereket, mert majd olyasvalami történik, ami

nem való gyerekszemnek. Szemérmes népek ezek a szarvasék...

De most már jöjjön, ha jönni akar az a bika, mert nem bírom sokáig. Elég ostobaság volt, hogy ennyire rám jönnek.

Szelem jó, talán nem néz be hozzám... Alighogy ezeket elgondoltam, a bokron át a nyiladékon megláttam két lábat. A lábak álltak. Nagyon részletekben mérte magát... Aztán egyet lépett, s a nyílásomban megjelent a szügye és orrából valami. Még egy-két szívdobogtató pillanat, és nyugodtan ellépett előttem a bika. Kezem elernyedtem puskám nyakán, és leüzen-tem a szívemnek, hogy takarékosan ugrándozzon a bordáim alatt, mert ezért a bikáért nem érdemes. Hosszú, befelé görbülő agancsa valamelyik ökörré emlékeztetett, és annyi ág sem volt rajta, amire az ember a kalapját akasztaná.

Kinyújtottam elgémberedett lábaimat, közben hal-
lottam, hogy lépnek be a bokrok közé, és nem sokára a hátam mögé kerülnek. Akkor pedig szelet kapnak. Hát kapjanak! Eleget kucorogtam értük, most már

nem ugrándoزم. A zörgés egyszerre csak megszűnt. Most értek mögém. A tehén elbőffentette magát, az-
tán törve-zúzva neki a sötét erdőnek.

Mert sötét lett közben. Amikor elindultam hazafelé, már a csillagokat gyújtogatta valaki békés magassá-
gokban, és a csend ölében egy tücsök pengette szomo-
rú kis citeráját, hiábavaló siránkozással a nyár után.

Utánam némán összezárult az erdő. Valahol bőgött egy bika, de elérhetetlen messze volt, és mindig messzebb lesz, mert közibénk áll még az éjszaka, kö-
zibénk áll a dér, és nem marad más idekünt senki, csak a fanyar öregember, a törkölyszagú Október, aki gyertyagyújtogató kanóccával most lobbantja lángra a domboldalakat őszbe pislogó őrtüzeit.

(1939)

*

Először megjelent Október címmel 1939-ben, a Nimród vadász-
lapban. Később Októberi este címmel 1973-ban, a Rózsakunyhó
című kötetben, majd 1987-ben a Vadászatok erdőn-mezőn című
és 1997-ben A három uhu című kötetekben. Végül 2009-ben, a
Vadászok című kötetben ismét Október címmel.